

В е т е р и н а р н а м е д и ц и н а

Вісник

Сумського
національного
аграрного
університету

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

9/1⁽²¹⁾
2008

ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ СВИНЕЙ ЗА САРКОПТОЗУ

Антіпов А.А., Соловійова Л.М., Гончаренко В.П., Шмаюн С.С., Загрійчук В.В.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Важливою умовою успішного розвитку свиначарства та підвищення його продуктивності в Україні є ефективна боротьба з ектопаразитарними хворобами. У тваринницьких господарствах велике значення надається лікуванню та профілактиці саркоптозу свиней.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Паразитуючи на поросятах, кліщі спричинюють сверблячку, локальне або генералізоване запалення шкіри і прогресуюче виснаження хворих тварин, що призводить до зниження м'ясної продуктивності в середньому на 50 % [1, 2]. Можливі випадки зараження людей саркоптесами від хворих свиней [3].

Економічні збитки складаються зі зменшення приростів (на 1,8–3,2 кг за період дорощування однієї голови), збільшення витрат кормів, загибелі частини молодняку, а також зниження якості шкур та м'яса [4].

Для профілактики та боротьби з членистоногими паразитами використовується велика кількість акарицидних препаратів, різних за цільовим призначенням, способом введення, механізмом дії та лікарською формою. Проте більшість з них разом із високою акарицидною активністю є дуже токсичними для тварин, і навпаки, малотоксичні препарати є слабкими акарицидами [5, 6]. Тому вирішення проблеми боротьби з саркоптоїдозами, вдосконалення вже існуючих та пошуку нових препаратів дозволить зменшити збитки, що наносяться свиначарській галузі, і одержати тваринницьку продукцію, вільну від отруйних речовин [7].

Метою роботи було вивчення особливостей та закономірностей перебігу саркоптозної інвазії свиней в Агрофірмі "Матюші" с. Матюші Білоцерківського району Київської області, а також розробка комплексу заходів для боротьби з цим захворюванням.

На основі отриманих даних розробити і запропонувати ефективну схему обробки свиней верміком 1 %-ним ін'єкційним та івермек ветом 1 %-ним, а також комплекс заходів для лікування та профілактики саркоптозу (корости) свиней в Агрофірмі "Матюші" Білоцерківського району Київської області.

Матеріал та методи досліджень. Клінічні дослідження свиней проводили з вересня по листопад 2007 року в Агрофірмі "Матюші" с. Матюші Білоцерківського району Київської області. Лабораторні дослідження виконували у лабораторії кафедри паразитології та фармакології Білоцерківського НАУ.

З метою вивчення епізоотологічної ситуації щодо саркоптозу свиней були взяті зіскрібки шкіри від хворих тварин та проведено їх мікроскопічне дослідження. Зіскрібки брали із свіжо уражених ділянок або на межі старого вогнища зі здоровою тканиною, де є найбільша кількість кліщів. Глибокі зіскрібки шкіри (до появи слідів крові) брали з ділянок улюблених місць локалізації кліщів (внутрішня поверхня вухних раковин, повіки, щоки, мошонка, препуцій) за допомогою скальпеля на площі 0,5–1 см² зіскрібка.

Після застосування акарицидних препаратів лабораторним методом досліджували по 10 проб від таких вікових груп свиней: відлучені поросята, ремонтний молодняк, дорослі свині на відгодівлі та від усіх кнурів. Зіскрібки шкіри досліджували в день їх взяття. Кожний зіскрібок поміщали у окрему чашку Петрі, краї якої змащували вазеліном. На дно чашки клали фільтрувальний папір, змочений дистильованою водою, етикетували. Оформили супровідну записку і опис усіх проб. Досліджували біотичним методом (гас).

Дослід по вивченню ефективності верміку 1 %-ного та івермек вету 1 %-ного ін'єкційних проводили на 30-ти підсвинках 3,5-місячного віку, спонтанно інвазованих саркоптесами. З цієї метою сформували 3 групи тварин (по 10 голів) на основі

дотримання принципу аналогів, забіркували, зважили і розділили на дві дослідні і контрольну групи. В період проведення дослідів, що тривав 30 днів, всі групи тварин знаходилися в однакових умовах годівлі та утримання.

Тваринам першої дослідної групи вермік 1 %-ний ін'єкційний використовували у дозі 1 мл на 33 кг маси тіла (по лікарській формі) або в дозі 0,0003 г (по ДР) на кг маси тіла тварини дворазово з інтервалом 7 діб.

Тваринам другої дослідної групи івермек вет 1 %-ний ін'єкційний використовували також у дозі 1 мл на 33 кг маси тіла (по лікарській формі) або в дозі 0,0003 г (по ДР) на кг маси тіла тварини дворазово з інтервалом 7 діб.

Тварини контрольної групи препарат не отримували.

Тестами для обліку ефективності лікування були екстенс- та інтенсефективність. За результатами зважування тварин до та через 30 днів після застосування препарату обчислювали середньодобові прирости поросят.

Результати досліджень. При клінічному обстеженні хворих на саркоптоз свиней спостерігали свербіж, розчоси, забарвлення шкіри внутрішньої поверхні вušних раковин і наявність на ній струпів червоно-коричневого або сіруватого кольору, вузликові потовщення й складчастість шкіри, наявність кірок.

Із 35 відібраних проб, досліджених мікроскопічно, саркоптесами було уражено 14 голів, тобто екстенсивність інвазії (ЕІ) склала 40,0 % при інтенсивності інвазії (ІІ) 27 екземплярів кліщів (табл. 1).

Таблиця 1 – Зараження свиней різних вікових та виробничих груп саркоптозом

Вікові та виробничі групи тварин	Всього досліджено тварин, гол.	Всього уражено тварин, гол.	Е.І., у проц.	ІІ, екз.
Відлучені поросята	10	3	30,0	15
Ремонтний молодняк	12	4	33,33	21
Дорослі свині	9	5	55,56	43
Кнурі-плідники	4	2	50,0	17
Всього	35	14	40,0	27

Результати мікроскопічних досліджень зіскрібків шкіри від дослідних хворих тварин до лікування наведені у таблиці 2.

Таблиця 2 – Результати мікроскопічних досліджень зіскрібків до лікування

Групи тварин	Кількість тварин у групі, гол.	Кількість уражених тварин, гол.	Е.І., у проц.	ІІ, у екз.
Дослідна: перша	10	10	100	20
друга	10	10	100	23
Контрольна	10	10	100	18

На 10-й день, після останньої дачі препарату, ми знову відібрали зіскрібки шкіри і встановили, що вермік 1 %-ний та івермек вет 1 %-ний у дозі 1 мл на 33 кг маси тіла дворазово з інтервалом 7 днів мали 100 %-ний ефект щодо саркоптозної інвазії (табл. 3).

Таблиця 3 – Результати мікроскопічних досліджень свиней після лікування

Групи тварин	Кількість уражених тварин, гол.	Е.І., у проц.	І.І., екз.	Е.Е., у проц.	І.Е., у проц.
Дослідна: перша	0	0	0	100,0	100
друга	0	0	0	100	100
Контрольна	10	100	22	–	–

З метою вивчення впливу саркоптесів на організм свиней на початку проведення дослідів і через 30 днів були проведені зважування тварин. Результати цієї роботи наведені у таблиці 4.

Таблиця 4 – Результати зважування свиней до та після лікування

Групи тварин	Жива маса 1 голови, кг		Приріст живої маси за дослід, кг	+ – до контрольної групи		
	до лікування	після лікування		кг	г	у проц.
Дослідна: перша	28,73	37,76	9,03	+2,10	+ 70	+30,30
друга	27,91	37,06	9,15	2,22	+ 74	32,03
Контрольна	28,90	35,83	6,93	–	–	–

З даної таблиці видно, що за період дослідів, що тривав 30 днів, середня маса поросят першої дослідної групи була більшою, ніж у контрольній, на 2,10 кг або на 30,30 %, а другої, відповідно, на 2,22 кг або на 32,03 %.

Проведені нами дослідження виявили складну епізоотичну ситуацію щодо саркоптозу свиней у Агрофірмі „Матюші” с. Матюші Білоцерківського району Київської області.

Висновки: 1. Агрофірма „Матюші” с. Матюші Білоцерківського району Київської області є неблагополучною щодо саркоптозу свиней протягом 1 року. Зараженість свиней по господарству складала 40,0 % при інтенсивності інвазії 27 екземплярів кліщів. Найбільш уражені саркоптомом свині в холодну пору року (з грудня по квітень).

2. Основними клінічними ознаками у свиней були сверблячка, розчоси, забарвлення шкіри внутрішньої поверхні вушних раковин і наявність на ній стругів червоно-коричневого або сіруватого кольору, вузликові потовщення й складчастість шкіри, наявність кірок.

5. Антигельмінтики вермік 1 %-ний та івермек вет 1 %-ний в дозі 0,0003 г/кг маси тіла по ДР або в дозі 1 мл на 33 кг маси тіла по лікарській формі дворазово з інтервалом 7 днів виявилися високоефективними препаратами при саркоптотній інвазії. Екстенс- та інтенсефективність становила 100 %.

6. Середня маса поросят першої дослідної групи, оброблених верміком 1 %-ним була більшою, ніж у контрольній групі, на 2,10 кг або на 30,30 %, а у другій – де застосовували івермек вет 1 %-ний – на 2,22 кг або 32,03 % відповідно.

7. Найбільший економічний ефект на 1 гривню витрат був у другій дослідній групі і він становив 0,98 гривні.

Перспективи подальших досліджень. Виходячи з вищенаведеного, саркоптом свиней потребує подальшого вивчення епізоотологічного процесу, удосконалення методів діагностики, боротьби та профілактики з цим захворюванням

із застосуванням арахнологічних методів досліджень та математичного аналізу отриманих результатів.

Список літератури:

1. Гоменюк І., Дерев'яно І. Нова форма – нові можливості // Ветеринарна медицина України. – К., 2000. – №11. – С. 41–42.
2. Плотинський І., Грибан В. Ефективність нових акарицидних препара-тів при лікуванні саркоптоїдних захворювань тварин // Ветеринарна медицина України. – К., 1998. – №2. – С. 19–20.
3. Галат В.Ф., Шевцов О.О. Короста свиней. – К.: Урожай, – 1974 – 71 с.
4. Богуш А.А., Урбанович І.А., Лукьянчик С.А. Саркоптоз свиней и оценка качества мяса // Ветеринария. – 1992. – №1. – С. 35–36.
5. Плотинський І. Алергізуючі властивості та гістаміностимулююча активність нових протисаркопроїдних препаратів // Ветеринарна медицина України. – К., 1998. – № 8. – С. 28–29.
6. Плотинський І. Вплив нових акарицидних препаратів на антитоксичну функцію печінки, гематологічні та біохімічні показники тварин // Ветеринарна медицина України. – К., 1999. – №9 – С. 36–37.
7. Косенко М., Юськів І., Гуфрїй Д. Основні інсектоакарицидні препара-ти у ветеринарній медицині // Вет. медицина України. – К., 2000. – №4. – С. 31–33.

УДК 579.76

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ КІЛЬКІСНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПСИХРОФІЛЬНИХ МІКРООРГАНІЗМІВ В ОХОЛОДЖЕНОМУ ЗБІРНОМУ МОЛОЦІ

Бергілевич О.О.¹

Постановка проблеми у загальному вигляді. Із вступом України до СОТ та перспективою налагодження міжнародної торгівлі, в тому числі і харчовими продуктами, виникає необхідність адаптування харчового законодавства з нормативними вимогами що існують в цих країнах. Для молока та молокопродуктів великою проблемою є мікробіологічна безпечність для споживачів, тому ці продукти особливо ретельно перевіряються на загальну кількість мікроорганізмів та на наявність патогенів [1–6].

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Відповідно до вимог, які існують в країнах-членах ЄС та СОТ до молокопродуктів, сире молоко з якого вони виготовляються не повинно мати патогенних мікроорганізмів, в той час, допускається вміст в ньому певної кількості загальної мікрофлори та психрофільних мікроорганізмів [6 – 8]. Психрофільні мікроорганізми в сирому молоці, яке використовується як сировина в молокопереробній галузі, повинні обов'язково контролюватися у кількісному відношенні. Така увага цій групі мікроорганізмів обумовлюється тим, що серед них є багато патогенних мікроорганізмів, крім того ці мікроорганізми в процесі росту та розмноження є технологічно-небезпечними при виробництві молокопродуктів, оскільки вони продукують екстрацелюлярні терморезистентні ферменти (ліпази і протеази), які викликають вади молока та готової продукції [6–8]. Молоко, в якому визначені ці ферменти згідно до нормативів ЄС та СОТ вилучається з технологічного процесу [7, 8].

На даний час, в Україні не існує нормативних документів щодо контролю молока за вмістом в ньому психрофільних мікроорганізмів, тому метою даної

¹ Науковий керівник: Касянчук В.В., д.вет.н, професор Сумського НАУ